

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
4 August st. v.
16 August st. n.

Ese in fie-care duminica.
Redacțiunea in
Közép-uteza nr. 395.

Nr. 31.

ANUL XXI.
1885.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

La femei.

B e câte ori, întroenit
In chinuri și in jale,
Zimbindu-mi viu te-am întâlnit
Femeie 'n a mea cale.

Și-atuncea totul am uitat,
Simțind o nouă viață,
Că dintr'un vis m'am deșteptat
In altă dimineață.

Pân' te-am vădut érași c'apari,
Sticlindu-ți ochii 'n cap,
De réutâți atât de mari
Că 'n iaduri și nu 'ncap.

Și ér cu gróză am plecat,
Pribég in lumea mare,
Câtând sub ceru-'ntunecat
Alt mijloc de scăpare.

Dar tot pe tine, vrând, nevrând
Te întâlnesc într'una,
Și 'tot la sinu-ți, tremurând,
Me 'ntorc in totdeuna!

Carol Scrob.

In fața vieții.

— Roman. —
(Urmare.)

VI.

A doua zi, când se deșteptă, sórele ridea cu vioșie grădinei ce se întindea sub ferestrele lui, ér páserelele se scáldau in lumină ca in raiu.

Capitala noastră n'a ajuns încă ca celelalte capitale ale lumii, să nu mai pótă îngădui de cât cu mari cheltueli curți încápătóre și vesele. Pe la noi sânt încă, in mijlocul orașului, case incongiurate de câte-o jumătate pogon de loc, cu grădină de pomi roditori, cu găini in bătătură, cu belșug și pôte chiar cu câte puțin noroiu — prin cari n'a străbătut încă speulă civilizațiunii moderne. Prin multe familii, regula și

gustul european de abia au inceput să se așede prin case, necum să se cobóre in curte.

Când se uită Solean pe feréstă — sub un gard viu, care incepea să inverdésca, se băteau doi claponi. Intr'aripații eunuci se pândiau ca doi adversarii intr'un asalt de floretă, privindu-se ochi in ochi, dându-se inapoi spre a se repeđi mu cu putere, sáring unul cãtră celalalt cu un aer teribil, dar neavând nici un spor la luptă. Alături de ei se umflă un curcan in pene, pufnind și tărăindu-și aripele de pământ, ca un doctor militar, sabia, mergând anapoda când intr'o parte, când intr'alta, cu un moț de-o șchiopă pe cioc, și grozav de supérat. Când se dete pe lângă claponi, incurcându-se cu ghiarele in aripe, *beligeranții* o tuliră de a fugă pe sub gard, unul intr'o parte și altul intr' alta, par că ar fi fost pace între dênșii de un véc.

Privindu-i, Solean, or cât eră de trist, bufni de ris.

— Ce comedia fără șir mai e și lumea asta! — își dișe el intorcându-și capul dela feréstă.

Ceea ce insé i remase in minte, fu neghiobia claponilor și aerele curcanului.

— De géba — lumea noastră e astfel făcută: cel mai tare se intinde cât i place, ér cel mai slab n'are nici măcar dreptul să-și scótă ochii cu prietenul seu . . .

Se imbracă repede și eși.

***

La minister, o săptămână de a réndul trăi retras in cabinetul de lucru, cu nasul in gazete de tot soiul, inghițind pe fie-care și câte doue chilometri de colóne, scrise in tóte limbele. In arhivele ministerului eră un bêtrán slujbaș, care trăiá printr'un fel de prelingere prin crápăturile vieții, fără să-și dea bine sémă de trebuița ce o are omul de a mai ține in stăpânirea sa un cap, când are un stomach. Acesta paragină ambulăntă se bucură de dreptul de a ride de tótă lumea, fiind că avea și calitatea de a da bani cu imprumut, fără să fie muștrat de nimeni. El nu putea suferi pe Solean, pentru că acesta nici nu voiá să scé decât dl Havalea trăiá pe pământ séu in lună.

Archivarul, cum il vėđu in acesta dispoziție, se duse prin tóte biurourile să facă chef. El își avea dialectul lui a parte in limbă; vorbiá mu mult din intonații și din mâni de cât din graiu.

— Siut, onorabile, calfa noastră e paf! ma parole . . . Na, na, naaa! credea că o să mǎrgi tot așa! Clopin-clopan et keak! pe Dumădeul meu!

— Aud? Ai diș ceva? . . . Coulé dragi! . . . parole!

— Cine?

— Ei, cine! Zambila noastră dela *presă*. Să me 'ngropi!

Toți credeau în apropiata disgrăție a lui Solean.

Intr-o sânlătă ministrul nu vrea să iscălescă nimic, cu toate că erau o mulțime de lucrări grabnice, cari reclamau iscălitura proprie a Escelenții sale. A doua zi, duminică, Solean își luă portofoliul la subțoară și plecă spre dl Mavropani. Știa că ministrul se scula de dimineață. În adevăr, cupeul era tras la scară.

Fu primit, ca de obicei, de acelaș om de serviciu și introdus în cabinetul de lucru. Trecu prin salon cu un fel de temere religioasă, în amintirea morții cu care se întâlnise aci. După câteva minute se ivi șeful seu cu o havană în gură, scușându-se că trebuie să lipsescă un sfert de cés și rugându-l să-l aștepte.

— Ça marche, Solean? . . . Ha? . . . En foncez les amis!

— Da . . . mai mult seu mai puțin.

— Viu în dece minute. Sigur . . . au revoir!

Ministrul, și totă diplomația noastră, și, mai mult, totă lumea din clasa scuturată vorbesce astfel.

Luă o gazetă și se puse să aștepte.

După vre-o cinci minute, o ușă lăaturalnică se deschide repede, și Solean vedu pe Adelaida intrând la densus. Ea se opri. Eră îmbrăcată în alb de sus și până jos. Părul desfăcut pe spate în bucle negre, încadră figura, dându-i un aer de moliciune poetică, contra căruia ar fi fost cu neputință să reziste cineva. Ochii, negri, profunzi, se uitau pe sub umbre genelor, cu o privire de voluptate dulce, neprovocătoare în aparență, dar în realitate foarte primejdiosă pentru cine doriă pace sufletului seu. Gura zimbiă ușor, cam trist, fără a dice un singur cuvânt.

Solean se simți stăpănit un moment de acēsta frumoasă vedenie, căci părea o adevărată vedenie, și numai după o mică pauză putu să-i vorbească.

— Nu speram, dōmnă, că o să am onōrea de a ve întâlni. Altfel . . .

— Nici eu nu credeam că o să fiu destul de fericit astăzi ca să te ved.

— Altfel n'aș fi venit.

— Ești nedrept. Nu știu ce am făcut ca să merit atât dispreț.

— Me iertați, sânt rău înțeles. Dacă n'aș fi venit, aș fi făcut-o tocmai din prē mult respect; nu se turbură cu atâta ușurință o durere atât de adâncă ca a dvōstre.

— Âncă odată: ești nedrept. Pōte că, dintre dispreț și ironie, ceea ce merit mai puțin este ironia.

— Dōmnă . . .

— O femeie care iubesc, pōte fi desprețuită, căci inima ei o pōte duce mai departe de cât lumea permite — dar luată în ris, nu domnule. Am avut un moment în care am uitat cine sânt . . .

— Și cine sânt eu.

— Și ce legături am cu societatea . . .

— Atunci e bine să nu uitați că ați avut *doue* momente, și că m'ați făcut de *doue* ori să calc peste cea mai sacră barieră: aceea a prieteniei; m'ați coborât în stima mea proprie; m'ați degustat de mine, dōmnă, și, v'asigur, cine nu mai găsește indulgență pentru faptele lui nici în propria-i bunătate, e un om cu desēvēșire cădut.

Mersese cam repede. Se opri, de tēmă să nu fi dis prē mult.

Ea îl privi cu o milă de nedescris. I întorse spațele și trecu în odaia din care venise, trăgând ușa a lene după dēnsa. Ușa nu se 'nchise bine.

Solean remase în mijlocul camerii, cam mirat de scena ce se petrecuse și regretând chipul cu care i vorbise. Așă se 'ntēplă totdeuna când femeia e mai frumoasă de cât virtutea omului.

În camera de alături nu se auđia nimic, de cât un sunet confus, tocmai în fund. El se apropia de ușă și se puse să asculte. Sgomotul ajungea mai lămurit: cineva plângea.

Fără să-și dea bine sēmă de ceea ce face, deschise ușa și trecu în odaia vecină.

Eră camera de culcare a dnei Mavropani. În fund, întinsă pe pat, cu capul în perne, Adelaida sus-pina încet, cu acel accent al durerii, care e mai mult un cântec de cât un oftat. Perdelele o ascundeau pe jumătate sub cutele lor de mētase, nelăsând să se vedă, afară din pat, de cât un picior mic, prins într'un pantof negru, de o rară eleganță, care continuă un ciorap de aceeași rasă. Aerul eră încărcat cu un miros mōlatic de heliotrope, care te prindea de cap ca un vin vechiu.

Solean nu avu destula putere asupra-și ca să se retragă, ba, din potrivă, avu slăbiciunea să înainteze.

Se apropia de pat și-i luă o mână într'ale sale. Ea nu-l vedea.

— Dōmnă . . . Adelaid'o . . . cuvintele mele au fost nesocotite. Iți cer iertare.

Ea-și întorse capul ușor de pe pernă și se uită la el, lung, fără a dice un cuvânt. De vârful genelor atērnau câteva lacrimi albe, cari biruiră cu desēvēșire înțelepciunea lui Solean. El ingenunchiă înaintea patului, și, luându-i mâna, i-o sărută de mii de ori fără să știe ce face.

— Țertă-me! Fă din mine ce vrei.

Ea-l trase spre dēnsa și-l apucă de gât cu o ne-spūsă fericire, vorbindu-i încet, întrerupt, sărutându-l cu o sete de iubit fără sațiu. El se ridică ușor de jos . . .

***

Cele dece minute ale ministrului fură grozav de lungi și pōte pentru dna Mavropani cele mai dulci din întrega ei căsnicie cu Escelența Sa.

Când ministrul se întorse, Eug niu citiă. Ei se aședară pe lucru și în mai puțin de un cés isprăviră totă corespondența. Pe când șeful seu iscăliă, Solean îl cercetă cu de-amēnuntul ca pe un soi de ființă cu totul ciudată. Unui bărbat înșelat i descoperi totdeuna ceva ridicol în chip: or are un ochiu mai mic și unul mai mare, or nasul cată cam hâis, or sēmēnă cu vre-un animal . . . Escelența sa n'avea nimic din toate acestea, dar par că eră o statuie care o luase la fugă din atelier, cu done țile înainte de a fi sfērșită: eră un om neîncheiat.

În fine, după ce isprăviră, ministrul vroi să-l oprēscă la dejun. El își ceru iertare și nu remase.

Trecēnd prin salon, la eșire, avu un fel de scārbă de sine care-i compensă totă fericirea momentului de mai înainte. Se strecură fără a-și ridică ochii din pāmēt și eși.

Relațiunile dintre el și Adelaida continuară. Ea se deghisă în bărbat și veniă regulat odată seu de done ori pe sēptēmână să-l vedă. Îl iubiă cu totă ființa ei, ca o neună, și modul acesta de a eși și de a intra totdeuna cu pază, ca în cărți, avea pentru dēnsa un farmec deosebit. Cum ajungea la el, își aruncă pēlēria cea mare ce-i ascundea chipul, lăsându-și bucele să-i cadă pe spate, își desbracă haina bărbătescă de pe de-asupra, și se aședă în genunchi lângă scaunul lui, sărutându-i mânilor ca o sclavă. Simția că Solean avea ore-care nemulțumire în viața ce o ducea cu ea, și căută prin toate mijlōcele să-l facă fericit. Cele mai

mici gândiri i le ghicia, cele mai simple păreri ale lui i se păreau trăsături de geniu. I simțise firea, cu acel dar particular al celor ce iubesc, și nimic trivial în relațiunile lor nu se întâmplă.

Cu toate acestea, Solean era ostentiv. Femeia aceasta îl domina prin simțuri, dar vedea bine că n'o iubesc. Ea i se dase pră mult. În amor, ființele cu adevărat superioare, păstrează ceva ce mai au de dat, chiar atunci când au dat tot. Și afară de asta era femeia singurului om care știuse să-l apretieze, pe când nimeni încă în București nu-l cunoscuse. Or cât de nesimțitor ar fi fost bărbatul ei, purtarea lui era miserabilă. De aci și până la a fi o canalie desevărsită nu mai trebuia mult. Și cu toate acestea nu făcuse nimic spre a atrage pe Adelaida către dânsul. Dar nu știuse să fie om, stăpân pe el și voința lui.

Acum era și mai trist, și mai ascuns în sine. Alături de aceste nemulțumiri morale, mai avea și altele, materiale, meschine. De când trăia cu Adelaida, intrase în datorii. Fusesse silit să-și schimbe o mulțime de lucruri din casă, spre a da o aparență, decă nu lucșosă, cel puțin de gust și de artă mobilierului său. Apoi celelalte cheltueli cari se mai grămădiau: teatru în toate serile, căci ea i cerea să-l vedă peste tot, trăsuri, eleganță în îmbrăcăminte, o mulțime de nimicuri cari fac pe omul sărac să alerge la espediente. La început își găsi noroc în cărți — însă norocul e călător: își luă curând bună ziua dela el. Trebuia să se împrumute și să dea polițe. Nu le putu plăti la timp, le schimbă și se încurcă.

Primise din partea ministrului său însărcinarea de a-i traduce și pune în ordine niște acte vechi ce se aflau în familie de sute de ani, pentru care luase vre-o trei mii de franci, și astfel putuse să se mai desfacă de unii dintre creditori. Dar lucrul acesta anume înfuriase pe ceilalți.

Intr'o seară, când tocmai venise mai de vreme cu Adelaida la dânsul, fiind că dl Mavropani lipsia în Moldova, auzi pe cineva la ușă făcând șgomot și voind să intre cu or ce preț. Solean ocupă două camere: un salon mare și o cameră de dormit. Rugă pe Adelaida să-l ierte un moment, și-i eși înainte. Era un creditor care-l căutase în ziua aceea de vre-o patru ori. De și jidan, harpagonul era foarte îndrăzneț.

— Domnule, — țise el lui Solean, — me faci de bat drumurile de-a surdă pe la ușa dumitale, și aci trimeți să-mi spuie că nu ești acasă, aci te faci că nu me cunosci, par că aș veni să-ți cer ceva de pomană. Fă bunătate și-mi plătește polița, că de unde nu o protestez. Alerg noptea după dta ca un gardist de uliță, par că . . .

Drept or ce respuns, Solean, indignat de îndrăznela jidanului, îl apucă de spete și, deschidând ușa, i făcu un vânt pe scări de se duse de-a rostogolul până jos.

Toate acestea însă produsera șgomot.

Când intră la Adelaida, dânsa sta pe un scaun gândindu-se. Cum îl văzută, se sculă și-l luă de gât cu o îndoită dragoste de cât altă-dată.

— Ce e? — întrebă ea incet.

— Nu-i nimic, — răspuse el.

Noptea întregă o trecură în cele mai adânci voluptăți, fără a-și aduce aminte nici unul nici altul de scena de cu seară. Despre ziua Solean o duse acasă, și, reintors, se culcă!

Se sculă târziu și ostentiv.

Dăduseră în vără cu totul. Era cald. Pe mēsa lui de lucru stau intinse o mulțime de țigare și de broșuri, peste care iubitul Schopenhauer se odihni ca un

suveran. Solean se uită la el cu un zimbet trist care părea a țice:

— Cât ești de drept și de mare! Minciună și durere totul.

Și se puse să umble prin casă, gândindu-se la mijlocul cel mai inemerit prin care ar fi putut să eșă din impas.

Cum se plimbă astfel, zări lângă garde-robe o scrisore pe jos. O ridică cu indiferență. Pe dânsa era adresa dnei Mavropani.

— I a căduț, se vede, din busunar, — își țise.

Era cât p'aci s'o lase pe mēsa, fără a o ceti, căci recunoscuse scrisorea dlui Mavropani. Curiositatea însă îl făcu să-și arunce ochii pe dânsa. Scrisorea era în franțuzește, dela șeful său, din Moldova. El țicea:

Mohileni, julu, 1875.

„Ceea ce-mi ceri din nou, e cu neputință. Poftele dumitale sânt deja destul de costisitoare, și nu voiu să me fac complice la apropiata ruină ce te a nenință.

„Imi vorbesci despre convențiunea dintre noi. Eu o recunosc și o esecut; dar nu uită că printr'ēnsa ai drept numai la jumătate din venitul averii dtale, jumătatea cealaltă fiind a mea, ca preț al sarcinelor căsătoriei și a libertății depline de care te bucuri. Or, partea ce ti se cuvine, și anume venitul celor două moșii din Teuciu și a magazielor din Brăila, ți-ai primit-o întregă, și nu aș mai consimți la acesta nouă nebunie, de cât declarându-mi că renunți pe viitor în favorul meu la venitul magazielor din port.

„Pricepi că averea de și e a dtale, eu, fiind răspunzător prin lege de dânsa, nu pot consimți de cât cu condițiile de mai sus la ceea ce-mi ceri.

„Afară de acesta, îți mărturisesc că nu mai știu ce mijloc să născocesc spre a cruță (!) amorul propriu, cum îți place dtale să-l botezi, al persoanei care te interesează. Am inventat odată povestea documentelor; acum nu mai știu la ce să alerg. Etc.

După cum se pōte lesne vedē, scrisorea acesta făcea aluzii la Solean. El o ceti încă odată, crețdēnd pōte că s'a nșelat. Era lămurit. Dl Mavropani cunoscuse relațiunile lui cu Adelaida, ba chiar le autorisă, cu condițiune de a fi stăpân pe averea ei. Ceea ce era însă grozav, era faptul că lucrarea la care el munchise cu atata credință, i venia dela Adelaida, și că dl Mavropani nu fusese de cât un simplu mijlocitor.

Va să țică ajunsese deja până aci!

Cu o adâncă scărbă pentru Mavropani, dar cu o ură fără fund pentru lașitatea sa, se întorse spre panoplia ce o avea intr'un părășe și se uită lung la un pistol. Il luă cu linisce din cuiu și se puse să-l ștergă.

Vedea în față-i o prăpastie nesfirșit de adâncă, peste care nu putea trece. Iși făcea în fuga bilanțul vieții și-și găsiă pasivul atât de încărcat, în cât catastrofa ce și-o pregătiă singur era cu neputință de înlăturat.

Trăise ani întregi la Paris, până ruinase pe tatăl său, sub pretest că are talent, și se întorsese fără nici o ispravă; venit la Soleni, își puse în cap să amestecă pe Elena, și, în adevăr, după ce isbuți să turbure liniscei acestei senine creaturi, plecă la București și o lăsă în plata Domnului, fără să se mai ocupe de dânsa, ca de un obiect netrebuincios. În București, fu primit cu brațele deschise de familia lui Mavropani, și aci deveni un nou izvor de nenorociri. Mai înteu își înșelă prietenul și protectorul, intrând în relațiuni cu femeia sa; după aceea viri vrajba între sērmăna Zoe și Adelaida, și fiind iubit de amândouē — pe una, indirect, o omori, pe alta o desprețui.

Nu vedea în toate acestea nici vinovata complicitate a dlui Mavropani, nici tinerețea temperamentului său, nici înșelătoriile dlui Marțian cu averea părintească, nici sinceritatea cu care ștusesse Eienei c'o iubesce — nimic. Tot răul era numai el.

(Va urmă.)

Duiliu Zamfirescu.

C â n e p a.

— Din Botanica populară română. —

(Incheiere.)

Etă acuma și descântecul, care se dice de trei ori pe ȳi: demineța, la amieđă-ȳi și sēră: luni, miercuri și vineri ori și pe ce timp de lună:

Purces' au N. astăđi în St Luni,
Dela casa sa,
Dela mēsa sa,
Gras și frumos,
Și bun sãnētos;
Pe cale,
Pe cārare;
Când au fost la mijloc de cale,
De cārare
L'au intālñit
Cel-perit mohorit,
Cel-perit negru,
Cel-perit galbēn,
Cel-perit cu intālñitură
Și pocitură,
Și în obraz i-au sārīt,
Și în drum l'au trāñtit,
Și carnea i-au morsocat,
Și sãngele i-au pornit,
Și rāni peste tot trupul i-a fācut;
Și el când s'a tređit,
A început a plānge tare,
Cu glas mare
Pāna în ceriu
Și cu lacrimi pānā în pāmēnt.
Și nime nu-l vedea,
Nrci il auđiā.
Dar Maica Domnului
Din innaltul ceriului
L'a vēđut
Și l'a auđit;
Pe scāri de-argint s'a scoborit,
Și în toiag de aur s'a rāđemat,
Și pe cel bolnav l'a intrebāt:
,Ce plāngi N. și te glāsesci
Cu glas mare pānā 'n ceriu,
Și cu lacrimi pānā 'n pāmēnt?
,— Cum nu voiu plānge,
Și nu me voiu glāsui,
Când eu am pornit
Astăđi în St. Luni (Miercuri, Vineri)
Dela casa mea,
Dela mēsa mea,
Gras și frumos
Și bun sãnētos
Pe cale,
Pe cārare;
Când am fost la mijloc de cale,
De cārare
M'a intālñit
Cel-perit mohorit,
Cel-perit negru,
Cel-perit galbēn
Cel-perit cu intālñitură
Și cu pocitură,
Și în obraz mi-a sārīt,
Și în drum m'a trāñtit
Și carnea mi-a morsocat
Și sãngele me-a pornit,
Și rāni peste tot trupul mi-a fācut.
,Nu te cāinā,
Nici te vāicārā,
Nici în samā nu bāgā

Că N. în mână drēptă va luā
Sēmēnță de cānepā
Și andrea țigānescā
Și rachiū și niere
Și cu bine a cāntā
Și a descāntā
Și jolfā N. va māncā
Și s'a unge, și rachiū va bea,
Și se va stropi,
Și tōte giunghiurile,
Durerile,
Usturimele
Vor incetā.
Și rānile se vor tāmādui,
Și se vor vindecā.
Acel ce va descāntā
Cu mână drēptă va luā:
Giunghiurile,
Durerile,
Usturimele,
Cu gura le va sī flā,
Peste Marea-Nēgrā le va aruncā,
Acolo li-i cina
Și hodina;
Că acolo este o poeniță verde,
Și o caprā cu trei iedī,
Mōlele lor li vor formā
Și le vor māncā
Și N. va remānea curat
Și luminat
Că argintul cel strecurat
Și ca aurul cel curat.
Femeia N. va descāntā
Și Dđeu și Maica Domnului lēc i va dā.¹)

Posderia de cānepā se dice că āncā e bună de lēc și anume de tusā. Romāncele, cari tușesc tare, fierb *posderie* de acēsta cu *vin alb* și apoi fiertura acēsta o beu.

Acēstea sūnt tōte datinele și credințele romānilor despre cānepā, cāte le-am putut eu afla pānā acuma.

Ne mai remāne de esplicat āncā vr'o cāteva numiri de instrumente inșirate în decursul acestui articol, și apoi sūntem gata.

Numirile respective sūnt urmātōrele:

Melițoiu, meliță, ragilă, piepteni, reșchitoriu, cālēp, vērtelniță, vērtelniciōrā, letcā, depēnātōre, mosor, sucalā, țeve, urđitoriu, lergātōre și nodurarū.

Melițoiul, pl. *melițoie* în Bānat *melițoiu*, constā din urmātōrele pārticele și anume: din *limbā*, numitā altmintrelea în Bucovina āncā și *bātēlāu* pl. *bātēlaie*, apoi din *fālcuțe, piciōre* și *chingā*. Limba e ca la un metru de lungā, în partea de jos ascuțitā, ērā în cea de sus în doue muchi. Un capēt al ei e intārīt prin un cuiu între fālcuțe, cari sūnt doue scāndurele ascuțite în marginea de-asupra. Fālcuțele sūnt puse cu capetele pe doue piciōre, cari stau vertical, ērā acēstea din urmă sūnt intārīte la un loc prin o *chingā*.

Melița, numitā în Moldova și *bātēlā*, are aceeāși construcțiune și constā din aceleași pārticele ca și *melițoiul*, atāta numai că e mai fin lucratā și de multe ori, în loc de o singurā limbā și doue fālcuțe, cu doue limbi și trei fālcuțe.

O cimiliturā descrie *melița* astfel:

Intr'o vācelușā
Latr'o cāțelușā.²)

Altā cimiliturā o descrie așā:

In pādure nasce,
In pādure cresce,
Vine-a casā și gārbesce.³)

¹) Veđi: Buciumul romān, fōie lunarā. An. III, edit. Teodor Codreleu, Iași, 1878 p. 135.

²) Legende și basmele Romānilor etc. de un culegātōr-tipograf = P. Ispirescu. Partea I. Bucuresci 1872 p. 161.

³) „Șeđetōrea“ an. II Budapesta 1876 p. 42.

Locuitorii insulelor Sandwich in present.

Ragila e făcută dintr'o lopătică de fag la mijlocul căreia sînt întăriți în vr'o câteva cercuri mai mulți dinți de fier.

Pieptenii constau din niște lopățele mai mici și mai scurte ca ale ragilei, la un capăt, în care sînt întăriți două rînduri de dinți de fier ca de-o șchiopă de lungi, mai late, eră la celalalt capăt cioplite astfel ca să se pōtă ține cu mînile.

Pieptenii aceștia se numesc în Transilvania „Hecila”.

O cimilitură din Transilvania descrie „Hecila” așa :

Me suii în pod după ițacodoiță,
Nu aflai ițacodoiță,
Ci aflai dinți de vereriță.¹⁾

Reșchitoriul, are forma unui furcoiaș de fîn, adică la un capăt e cu două cōrne mici, eră la celalalt capăt pus un bețișor în cruce.

Călăpul are aceeași formă ca și reșchitoriul, atîta numai că e ceva mai scurt, și se 'ntrebuințeză mai cu samă de-aceea la reșchiat pentru că, fiind mai mic, e mai ușor de purtat.

Vêrtelnița constă din două scândurele înguste de fag puse încruciș una peste alta și numite în Bucovina „cruce” eră în Bănat „fălcute”. Crucile acestea au la capete câte două pînă la trei borticele în cari se pun niște lopățele încrestate în latura esteriōră și numite *raze* sing. *rază* dem. *răzușcă* sêu *fofeze* sing. *fofază*, eră la mijloc numai o singură bortă mai largă. Razele sêu fofezele servesc spre întinderea tortului, eră la mijloc dela cruce spre a băga într'însa un cui, care se numește *fusul vèrtelniței*, impregiurul căruia se 'nvêrte apoi vèrtelnița dimpreună cu tortul. Cuiul acesta se 'ntăresce sêu 'ntepenesc apoi într'un fel de scăunel rotund cu trei picioare care în Bucovina se numește *scăunul vèrtelniței* sêu, dîcă e făcut dintr'un crac ore-care, *crăcană*, eră în Bănat *capromu*.

Vèrtelniciora are aceeași construcțiune și constă din aceleași părțile ca și *vèrtelnița*, atîta numai că e cu mult mai mică. Pe-acesta se întind mai cu samă călăpurile.

Letca constă din două piciorușe prinse în partea de desupt c'o chingă, eră în capetele de sus avînd câte o bortică în cari se bagă un fus lung de fier. Er fusul acesta, numit *fusul letcei*, e spre un capăt cu o rotiță de lemn.

Depenătōrea constă din patru piciorușe suptirele, cari sînt la basă prinse cu chingi. Între două piciorușe e pus un fus cu rotiță, er de celelalte două se lîgă o ațișōră pe care sînt puse mosōrele.

Țevile sêu *țegile* sînt făcute mai cu samă din rămurele de soc ca degetul de suptire, din cari se scōte miezul sêu mēduva și au în genere o lungime ca de-o șchiopă sêu ceva mai bine.

Mosōrele sing. *mosor*, au mai aceeași formă ca și țevile, atîta numai că sînt cu mult mai grōse și mai lungi și pe la capete cu o rădicătură anume ca firele, cari se depenă pe dēnsele, să nu se desfacă. Ele sînt făcute de strugari cu strugul din lemn de fag, de palin, de carpēn sêu și de frasin.

Sucala, numită în Bănat *socală*, are forma unei lădițe mici fără căpac. Scândurelele dela capete sînt mai lungi de cāt cele de pe laturi. În scândurelele acestea, cari în partea superiōră sînt cu mult mai înguste, e pus un sulșor numit *fus*, la un capăt al acestui fus se află de comun un cui de fier, și 'n cuiul acesta se bagă țevile, cînd are să se depene tortul pe

dēnsele. Eră fusul și dimpreună cu dēnsul țeva se 'nvêrte cu fața palnei drepte. La mijlocul fusului află o rotiță mică de lemn, care dă cumpenă la 'nvêrtire.

Urđitoriul, *urđoiul* sêu *urđitōrea* constă din patru druceșori peste un stînjēn de lungi, cari stau perpendicular și formeză *laturile* sêu *ghilții* urđitoriului, apoi din patru druceșori mai scurți, cu cari sînt cei dinți prinși pe la capete și cari formeză *crucile urđitoriului*, și 'n urmă dintr'un druceșor mai lung, rotund și cu mult mai suptire de cāt celalalti care formeză *fusul urđitōrei* și care e băgat prin borticele ce se află la mijlocul crucilor.

Lergătōrea sêu *alergătōrea* e compusă din două bețișore rotunde și paralele, cari sînt întărite perpendicular la capetele unei scândurele. Er scândurica, care servesc ca basă, are la capete întărite în formă de cruce alte două scândurele mai scurte și mai înguste anume ca să nu se restōrne. Între cele două bețișore se lîgă o ațișōră pe care se pun apoi mosōrele cînd se urđesc tortul de pe dēnsele.

Nodurariu se numește un fuscel ceva mai lung și mai grosuț, de cāt fusceli despre cari am vorbit pînă acuma. El e prins la capete cu două sferi de sulul de 'napoi. De acest fuscel se lîgă capetele urđelei cînd se invălesce pînza, anume ca urđala, cînd e pînza spre sfērșit, să pōtă cu ajutorul lui ajunge pînă la ițe.

S. FI. MARIAN.

F r i c a d e b u c u r i e .

(„LA JOIE FAIT PLACER.”)

— Comedie într'un act de Ana Enik de Tîrnăveni.

(Urmare.)

Scena VIII.

NOEL, ADRIAN.

ADRIAN (*care deschisese ușa înainte cu câteva momente, se opresce pe prag.*) Etă-me! etă-me, bētrānul meu Noel! sînt 24 de ore cā n'am māncat nimic!... curēnd, curēnd o ometă! (*cobōră în scenă, și își pune chipiul pe canapea.*)

NOEL (*impetrit.*) Ah! (*incepe a se clătina.*)

ADRIAN. Ce ai tu? tremuri! (*Noel leșină în brațele lui, Adrian îl susține.*) Tu nu m'așteptai? Dar ț-am scris! (*Noel incepe a-și veni în fire.*) Sînt eu! Adrian!

NOEL (*după o pauză.*) Oh! copilul meu, cāt sînt de . . . fericit! (*incepe er a se clătina.*)

ADRIAN. Dar, Noel, nu 'ntelege surprinderea asta. Cele două scrisori ce ț-am trimis . . . nu le-ai primit?

NOEL (*ștergāndu-și ochii.*) Nimic . . . n'am primit nimic.

ADRIAN. Scrisōrea trebuia se sosescă ieri.

NOEL. Ieri! Decānd nu mai așteptām nimic dela ține, n'am mai trimis la oraș să le cāute.

ADRIAN. Dar mama?

NOEL. Ea te crede mort.

ADRIAN. Mort!

NOEL (*tot cu vocea slabă.*) Oh! dōmne! îți mulțumesc!

ADRIAN. Așā dar, ea nu scie nimic despre intōrcerea mea?

NOEL. Dar eu!? sciam ceva? (*inte.*) Dar, ascultă-me! Pōte te-o fi vēđut cineva intrānd aci? N'ai intāl-nit pe nimeni la intrare?

¹⁾ „Șegetōrea” an. II. Budapesta 1876 p. 42.

ADRIAN. Pe nimeni! Și me supărasem că nu vine nimeni să me primescă.

NOEL. Sa-i primescă! E glumeț! Dar, emoțiunea asta e atară din cale! Un altul în locul meu . . . ai fi vădut ce-ar fi pătit! Aide, să fim prudenți . . . decă n'om lua sema, aceste biete femei au să mără de bucurie! Trebuie să le prevenim cu incetul! cu incetul! Pentru că, vești dta, ele n'au energia mea . . .

ADRIAN (*luându-l de mână.*) Bravul meu Noel! Tu tremuri pentru mama mea . . . așa dar e boinava? Creși tu că fericirea de a me vedé ar fi periculósă pentru ea?

NOEL. Oh! oh! S'o fi vădut în ziua când i-am spus vestea despre mórtea dtale . . . trei césuri a ramas fără simțire, cu tóte că am prevenit'o abia . . . abia.

ADRIAN. Sërmană mamă! Oh! că nu pot acum s'o îmbrățișez!

NOEL. Taci, te rog . . . me 'nspăimēnți!

ADRIAN. Creși, că bucuria?

NOEL. Cred ca la vederea dtale va cădē numai decăt mortă . . . Trebuie că sora dtale . . .

ADRIAN. Da, Blanca ne va scăpă din primejdie. E mult timp decând n'am vădut'o, ea trebuie să fie acum și frumósă?!

NOEL. Eră frumósă, mai e încă; dar plecarea dtale plânge așa de mult!

ADRIAN. Scumpa mea sorioră! Dar dșóra de Pier-reval?

NOEL. Ea e aci.

ADRIAN. Matilda-i aci?

NOEL. Dela mortea dtale, nu ne-a părăsit.

ADRIAN. Oh! Noel, cât sânt de fericit! (*il ia de gât și-l sărută.*) Ea me mai iubesc încă?

NOEL. Iti face portretul . . . și plânge într'una. Dar, nu trebuie s'o surprindem fără veste, nici pe ea; asta are altă bolă . . . ea o să 'nebunescă de bucurie. Ah! dómne, dómne! ce să me fac cu femeile astea? cum să le spun? cum să?

ADRIAN. Veși, pentru asta ț-am scris când am sosit la Havre. Sciam ca vestea despre mórtea mea s'a răspândit în tot județul . . . și te însărcinam pe tine să spui mami . . . că . . .

NOEL (*ascultând.*) Ssssst!

ADRIAN. Ce nenorocire că n'ai primit scrisórea!

NOEL. Tăcere, iti dic! e ea!

ADRIAN. Cine?

NOEL. Dómna!

ADRIAN. Mama!

NOEL (*tot ascultând.*) Aste e pasul seu incet și obosit . . . (*trece la ușa și privesce abia deschidēnd'o.*) Ea se opresce la jumetatea scării . . . curēnd, ascunde-te!

ADRIAN. În odaia mea. (*Plēcă spre stânga.*)

NOEL. Nu! cheia e la dómna . . . nimeni n'a intrat acolo dela plecarea dtale.

ADRIAN (*iute.*) În balcon . . .

NOEL. Afară! Are să te vedă . . . Se 'ncui ușa . . . nu! asta i-ar da bânuieli . . . ah! s'o baricadăm . . . iute, ajută-mi!

(*Trage canapeua din drépta în fața ușei, Adrian ia un fotoliu și-l pune pe canapea.*)

Scena IX.

NOEL în genunchi pe canapea, DNA AUBIERS afară ADRIAN ascuns după ușa.

DNA AUBIERS (*incercând a deschide ușa.*) Noel!

NOEL (*incet lui Adrian.*) S'o lăsăm, să mai cheme.

ADRIAN. Oh! mamă dragă!

DNA AUBIERS (*deschidēnd pușin ușa.*) Noel!

NOEL. Ah! ertă-me dnă, dar am cređut că sânteti câte-și trei la biserică, și profitam de asta ca să aranjez salonul complet . . . eră și timpul. Dna vrea dar, să derangez canapeua pentru?

DNA AUBIERS. Nu, voiam numai să caut cartea de rugăciuni, ea trebuie să fie pe cuptor . . . dă mi-o Noel!

NOEL. Da, dómnă! (*el se află tot pe canapea, face semn lui Adrian ca să-i aducă cartea, Adrian ia cartea o acopere cu sărutări; și în loc să i-o dea lui Noel, o întinde el mumei sale. Noel rămâne impetrit, după ce s'a asigurat că dna Aubiers nu l'a vădut; adaugă.*) Asta e dómnă?

DNA AUBIERS. Da, mulțumesc! (*se depărtează.*)

NOEL (*după ce s'a asigurat de plecarea ei, inchide ușa și cade obosit pe canapea.*) Uff! am inghetat!

ADRIAN (*privind prin feréstra.*) Noel, o ved! . . . o ved! . . . Oh! cât e de slabă! . . . cât e de schimbată, sërmana mea mamă! (*il pornesce lacrimel.*)

NOEL. Dar și eu m'am schimbat d'ajuns . . . pērul meu a 'ncăruntit cu totul, decând . . .

ADRIAN (*tot privind prin feréstră.*) Cătă durere! cum me iubesc biete mamă . . . și să nu pótă să me aibă în brațele sale! (*il întinde brațele.*)

NOEL (*luându l dela feréstră.*) Dar, ascunde-te, te rog . . . decă s'ar întorce și te-ar vede!?

ADRIAN. Oh! asta-mi face bine, s'o urmăresc din ochi! Noel, tu o să ȳci că sânt un monstru, dar imi place să me ved plâns așa!

NOEL. Da! căci o veși pentru prima óra! dar eu care o ascult plângēnd de 3 luni? (*ascultă.*) A! Érași vine cineva! iute zarul! (*inchide ușa cu zarul.*)

BLANCA (*afară, bate la ușe.*) Noel!

NOEL (*incet lui Adrian.*) E sora dtale!

ADRIAN. Blanca!

BLANCA. Noel!

NOEL. Ah! bah! la vârsta ei o astfel de bucurie nu e periculósă . . . Lasă-me, numai să o previu . . . ascunde-te după perdele (*arată feréstra.*)

BLANCA. Deschide ađi!

NOEL. Acuși! acuși!

Scena X.

BLANCA, NOEL, ADRIAN ascuns.

NOEL. Ah! ești dta dșórá! (*pune canapeua pe loc, după ce a deschis ușa.*)

BLANCA. Pentru ce ai incuiat ușa, Noel?

NOEL. Pentru că . . . pentru că . . . să 'mpedec praful d'a eși.

BLANCA. Ce tot spui? (*ride.*)

NOEL (*a parte.*) Drace! m'am prins!

BLANCA (*trece la mēsă, își ia draperia și brodează.*) Mama s'a dus la biserică cu Matilda . . . N'a voit să me ia cu ele . . . fiind că am mai fost ađi diminēță. Oh! Noel, tu ai dreptate, ca e slabă de tot, supērarea asta are s'o omóre.

NOEL (*scuturând mobilele.*) Supērarea . . . da . . . supērarea!

BLANCA (*privindu-l.*) Ce ai tu? (*se scólă și trece spre cuptor.*)

NOEL. Eu? nimic, nimic! tram, tram, tram!

BLANCA. Eu iti vorbesc de supērări, și tu nu m'ascuți!

NOEL. Da, dșóra, da! tram, tram, tram!

BLANCA. Intr'adevēr, mi se pare că caută! Tu cânti Noel? Ce s'a 'ntēplat? (*s'apropie de el.*) Noel, tu ai lața veselă de tot! Asta nu e natural . . . s'a 'ntēplat ceva . . . Dar, spune-mi odată, ce ai?

NOEL. Sânt schimbat, nu-i așa? Am fața 'ntórsă?

Nu-i așa? Asta, fiind că am încercat o emoțiune grozavă . . . abia me mai pot stăpâni.

BLANCA. O emoțiune fericită, fiind că tu ești vesel și cânti!

NOEL. Da, dșoră!

BLANCA. Fericită, pentru tine?

NOEL. Și pentru dvoastră.

BLANCA. Va să zică, ne-a sosit o fericire?!

NOEL. Da . . . da . . . o fericire.

BLANCA. Care?

NOEL. Cércă . . . ghicesce!

BLANCA. N'am trebuință să ghicesc . . . Adrian?

NOEL. Da, ai ghicit.

BLANCA. Ai primit noutăți?

NOEL. Așa ceva.

BLANCA. Nu e mort? S'a 'nșelat dar? A sosit la Havre?

NOEL. Ce fel, o scia-i?

BLANCA. Nu, am visat ađi-nópte.

NOEL. Dșoră Blanca, dta o să ai curagiu, nu-i așa? energie . . . sânge rece . . .

BLANCA. Poți să-mi spui totul . . . Tu veđi, Dđeu me pregătit la bucuria asta!

NOEL. Atunci . . . decă Dđeu te-a pregătit, eu nu mai am nimic de făcut . . . dar n'ai să leșini?

BLANCA. Ce fel? e aici?

NOEL (*abidă respirând.*) E aici!

BLANCA (*tremurând.*) O să-l vedem?

NOEL (*intrerupt.*) O . . . să-l . . . vedeți!

BLANCA (*cădend în genuchi.*) Oh! mamă dragă!

ADRIAN (*eșind de după perdeaua.*) Sărmana mea surioră!

BLANCA. Dar, decă e aici, unde e?

ADRIAN (*cobórá spre ea.*) Blanca!

BLANCA (*tot ingenunchiată, se întórcé spre el, i întinde mânilé, fața-i pálesce, ochii încep ai rătăci, apoi șice cu o voce slabă și dulce.*) Adrian! Oh! vino, vino! veđi, nu mi e frică!

ADRIAN (*alergă la ea și o ridică în brațe.*) Soriórá, scumpa mea Blanca, ce fericire! (*o acopere cu sărutări.*)

BLANCA. O! mamă, mamă, ce fericire! O lună mai târđiu . . . și tu n'ai mai fi veđut'o. Dar Matilda! cât o să-i pară de bine! Veđi, tu ne dai vieța la câte-și trei. Oh! cât de bun e Dđeu! Dar, privesce-me! E chiar el . . . Adrian! (*il sărută.*) Va să zică nu te-a omorít sêlbaticii áia?

ADRIAN. Cât p'ací! Am avut trei glónțe in corp . . . am căđut jos fără simțire . . . a cređut că sânt mort . . . mi-a luat hainele și m'a lăsat acolo! Am scăpat ca prin minune.

NOEL (*a parte.*) Ce ne spuneam eu? . . . o minune!

ADRIAN. O femeie sêlbatică m'a luat in coliba ei, unde am zăcut doué luni bolnav.

BLANCA (*cu dragoste.*) Sărmanul meu frățior!

ADRIAN. Me ingrigiá și-mi da ca doctorii numai . . . descântece.

BLANCA. Dar, uniforma ta, care ne-a trimes'o?!

ADRIAN. A găsít'o ai noștrii la un sêlbatic care căđuse mort in fugă . . . l'a impușcat!

NOEL. Bine i-a făcut!

BLANCA. Și l'a luat drept in locul teu?

ADRIAN. După 15 đile când s'a făcut inspectia, cadavrul nu se mai putea recunósce.

NOEL. Și fiind că a găsít la el césornicul dtale . . . portfoliul . . .

(Va urmá.)

I. C. Lugoșian.

Doine din Ardél.

(*Solnoc-Doboca.*)

IX.

Irage babă bobii bine,
De-mi spune badea când vine,
De-or da bobii până 'n noua,
Badea taie Oltu-'n doua:
De-or eși bobii de cinci,
Pe badea nu-l veđi pe-aici.
Și plec și eu să-l găseasc,
De nu, să me prăpădesc;
Trage babă hóbele,
De-mi ghicesce đilele,
Dela pasci până 'n ispas,
Câte necazuri am tras.

X.

Pe de-o lature de sat
Merge-un paun ráteđat;
Dar nu-i páun ráteđat,
Ci-i báđița fermecat.
Da cine l'a fermecat?
Mándrulița lui din sat,
Cu trei maci din trei grădini,
Cu apa din trei fántani;
Cu trei paie dela pat,
Cu aschița din portița
Cu pěr galbén din coșița.

XI.

Frunđă verde sus la vie,
Cine șci ce-mi place mie?
Měr roșu și pădureț,
Badea 'nalt și albineț:
Că pășesce cătunesce
Și vorbesce voinicesce.

XII.

Me dusei pe vale 'n jos,
Să-mi aleg fecior frumos;
Amar de alesul meu,
Că ales-am dómne eu:
Rădęcina pómelor,
Urgia sátenilor,
Rădęcina florilor,
Urgia feciorilor.

XIII.

Cine trece p'angă noi?
Un căruț cu șese boi;
Dar in car cine-i culcat?
Da-i Georgița mort de beat;
Da nu-i beat de bătură,
Ci-i beat de fermecătură;
Și cine l'a fermecat?
Doué fete din Bănat,
Cu așchiuța din ulița,
Cu pământ de sub temnița:
N'are stare și-aședare.
Ca Dunărea când e mare.

Culese de

Laura Veturia Mureșan.

SALON.

Trei mame tinere.

Trei mame tinere șed într'un salon și conversază. Despre ce ar pute să converseze ele cu mai multă plăcere, decât despre copiii lor?!

— Mai că n'ai crede de ce e capabil Mircea al meu. Abia-i de dece luni și etă-l că pôte să stea 'n picior, umblă, fuge . . . Ce-i drept, trebuie să-l cam rădēm să-l cam țin; dar totuș e mult dela un copil de dece luni.

Astfel începe una să facă elogiul băiatului ei. Țr prietena-i distrasă abia apucă să pôtă luă dēnsa cuvēntul pentru ca să vorbescă despre Sevastița ei, care a trecut numai de șapte ani și totuș este o pianistă escelentă.

— S'o vedeți, — incheie dēnsa, — și veți crede că are să 'ntrecă pe Liszt.

A treia mamă șede pe spini. Și ea are un băiatel. Acela-i numai de patru ani, dar lumea încă n'a vėdūt băiat cu atăta minte in etatea aceea.

— Intipuiți-ve, el citește deja diare, — sfērșese ea laudele sale umflate de entusiasm.

— Asta nu me miră de fel, — răspunde mama lui Mircea, care nu dă voie nimenuia s'aibă copil mai cu minte decât ea. Copilul dtale face numai un lucru mechanic, fără d'a înțelege ceva din ceea ce a citit.

— Ai dreptate, — adauge mama pianistei escelente, — eu nici odată n'am permis copilei mele acēsta cetire fără minte. Metodul acesta face rēu organismului copiilor.

— Sūnt de acord, — dișe un domn carele intră tocmai atunci și auđi partea din urmă a conversațiunii. Tocmai cetirea fără minte este cauza, că copiii noștri 'n școli reciteză așa iute, fără să înțelegă ce diș. Tot ce e pré timpuriu și silit, se resbună. Copilul numai de aceea pôte profită, ce face la timp potrivit. Ce e cauza, pentru esemplu, că mulți ómeni au piciorle in forma unui X? Pentru că fiind mici, părinții i siliră pré de grabă să umble pe piciorle lor, dar acele nefind destul de tari, se incovoiară supt greutatea corpului și se strimbară.

Mamele pricepură numai decât alusiunea. Domnul înțelese pe băiatul cel de dece luni. A treia mamă se bucură și ridea de cele douē, pe care domnul le păcăli cu atăta francheță.

Dar bucuria ei nu ținū mult. Domnul, care auđise din use totă conversațiunea lor, continuă:

— Intocmai ca și umblarea și cetirea inainte de timp, astfel nici muzica silită fără vreme nu numai nu ajută, dar strică. Copilul trebuie instruit și nu resfățat; trebuie crescut și nu este permis să-i inspirăm o 'ncredere atāt de mare.

— Dar eu cred, — dișe una din dómne, — că nu facem rēu decât ajutăm să se desvólte talentul.

— Să me credeți, — răspunde domnul, — ca vanitatea părinților in cele mai multe casuri face rēu copiilor. Dēcă la tot momentul i provocăm să se producă inaintea străinilor, le escităm ambițiunea; ei cred că știu totul și nu vor să mai invețe. Talentul adevērat se cōce in liniște; lăsați-l să crească și să se 'ntărescă 'ncet, până când va vini timpul să ėsă la lumină. Fiți sigure, că talentul adevērat va ęși la ivelă și-și va reclama locul ce-i compete, unde să pôtă străluci.

— Așă dară părinții să nu facă nimica?

— Părinții să nu facă alt-ceva, decât să dea sprigin talentului, să-i arate direcțiunea cea bună și să-l ferescă de primejdii. Dēcă talentul a trecut prin epoca fermentațiunii, atunci începe activitatea sa reală, atunci va putē fi admirat, atunci numai va sosi momentul de care părinții se pot bucură. Am fost dōră pré franc, onorabile dame, dar v'am spus un adevēr.

Nemo.

B o n b ó n e.

Intr'o societate se vorbiă despre metempsihoșă (trecerea sufletului dintr'un corp intr'altul.)

Un june elegant, frizat și parfumat, care-și tocuse mai totă averea, se amestecă de dēnsul in vorbă, și își inchipui să spue o vorbă de spirit.

— In adevēr, imi amintesc și eu că am fost odată vișelul de aur.

— Nu ai perdut de cât poleiela, — i raspunde o dómna.

***

La inceputul inființării poștei de scrisori in Franca, un bētrân comerciant polonez se presintă regulat in fie-care duminică dimineța la posta restantă, din Paris, ș-aci c'o grabă indestul de firescă din partea celui care așteptă sciri din țera lui intrebă dēcă nu este vr'o scrisore pentru el din Cracovia.

Totdēuna ęră câte o scrisore, dar nici odată francatā: dāndui-o, funcționarul i cerea o plată indestul de considerabilă.

C'o punctualitate fōrte mare, polonesul, după ce și aruncă ochii pe plicul scrisorii, o da napoi fără s'o desfacă.

Acēsta făcū pe funcționar să-l intrebē intr'una din dișe.

— Pot să-ți esplic cu atāt mai liber, — i raspunde polonesul, — căci sūnt gata de plecare. Scrisorile costă scump, și ęcă ce am combinat, eu și cu ai mei, pentru a ne transmite gratis scirile. Pe plic, pe care am in totdēuna timp să-mi arunc ochii, soția mea scrie cuvēntul „Domnul”, fiica mea pronumele meu, fiul meu numele meu; ginerile meu este însărcinat cu „poșta restantă” și nepota mea scrie cuvēntul „Paris”. Cu modul acesta fără să cheltuese nimic, am sciri dela intręga familie.

***

Doctorul X. își chiamă servitorul:

— Ludovic, — dișe el, — du-te repede la gară și veđi la ce oră plēcă trenul la Frascati?

Ludovic plēcă și nu vine decât peste douē ore.

— Prostule, — i dișe doctorul, — care așteptă fōrte nerăbdător, ce dracul ai făcut atăta timp?

— Ceea ce mi-a diș domnul. Domnul m'a trimis să vėd când plēcă trenul; nu sūnt cinci minute de când a plecat!

***

Intre doi amici:

— Atunci de mult timp ęști in cele mai strinse legături cu dēnsul?

— Mai e vorbă!

— Și neapărat, că ia-i dat cele mai mari doveđi de amicie?

— Nici nu se mai intrebă: când eram in colegiu il ajutam in totdēuna ca să bată pe fratele seu.

***

După trei-deci de ani de căsătorie.

Domnul arētă dómnei o viță de pēr dată ca semn de iubire in diua de logodna.

— Ah! — oftăză el, — la acea epocă ne iubiam foarte mult!

— Da, — i răspunde soția c'un ton dulce, — eram atât de dobitoci!

Locuitorii insulelor Sandwich in present.

— Veđi ilustrațiunea de pe pagina 365. —

Ilustrațiunea din numărul present este contrastul celei din numărul trecut.

Acăsta represintă marea deosebire ce s'a făcut in exteriorul, moravurile și obiceiurile locuitorilor din insulele Sandwich dela 1818 și pân'acuma.

Atunci a intrat acolo prima lumina a culturii, dusă prin armata francesă, și etă de atunci acea lumina ce mare civilizațiune a produs.

Comparațiunea ambelor ilustrațiuni ne achită de sarcina d'a mai face explicațiuni ulterioare.

I. H.

Literatură și arte.

Invitări la abonament. Dl Ioan Papiu, preot la institutul corector din Gherla, publică invitare la abonament pentru următoarele scrieri ale sale: Tomul III din cuvântările bisericesti, care va eși la sfârșitul lui novembre, prețul pentru abonați 1 fl. 50 cr., mai târziu va fi 2 fl.; „Orientele catolic”, in limba latină și română, prețul pentru abonați 1 fl. 50 cr., mai târziu va fi 2 fl.; „Corectorul sufletesc și svaturile lui”, prețul 10 cr.

Antologia română, pentru usul școlilor secundare de M. Pompiliu, a apărut de sub presă in editura tipografiei H. Goldner in Iași, și se află acolo de vânzare cu prețul de 2 lei 50 bani.

Dl G. Sion a primit însărcinarea d'a dirige ziarul „Cultivatorul”, organul cercului agricol din București; dl Sion, fiind proprietar de moșie și odată un distins scriitor, cercul agricol a făcut o fericită achizițiune.

Filoxera viiei și mijlocele de a o nimici. Sub acest titlu a apărut in editura librăriei Socec et Comp in București, o broșură cu figure in text, tradusă după Maurice Girard, dr. in științe, delegat al Academiei de științe, fost președinte al societății entomologice din Franța, de un proprietar de vie la Delul Mare. Prețul 1 leu.

C e e n o u ?

Plôie de ôue. O scenă ciudată a adunat deunăd pe strada Radială la Budapesta o mulțime de curioși. Un funcționar, care trecea in dișa stradă prin curtea casei de pensiune a căilor ferate maghiare s'a pomenit c'un cu de găină care i se aruncase pe cap, dar de care n'a suferit de cât peleră lui o mică impresiune, oul a ricoșat și s'a spart pe pământ. Funcționarul s'a uitat in dreapta și 'n stânga, dar ne descoperind nimic de suspect și-a continuat calea. Câteva minute după acăsta venia erăși un ou sburând prin aer care lovia in cefă p'un băețel cu atâta tărie că băiatul cădea țipând pe pământ; imediat după densus venia o domnă imbrăcată intr'o rochie verde de mătase; și ea fu salutăată d'un asemenea proiectil care avuse de efect că rochia ei presintă o asemănare c'o farfurie de spanac cu gălbinare de ou. Domnă nu eră din cele timide și

indurătoare și incepă să se supere, să strige și să blesteme cât putea, se înțelege, fără nici un folos. Dar strigările sale erau pentru necunoscutul aruncător de proiectile neusitate până acum semnalul pentru o violență bombardare de ouă; ouăle sburau in dreapta și 'n stânga, par' că artileristul voia să gătescă in curte o omletă gigantică. In fine s'a putut constată că ouăle veniau dintr'o ferăstră din catul al doilea. Omenii poliției alerg sus și prind pe făcătorul de rele in flagrant delict. Criminalul eră o maimuță a unui locuitor, care in absința stăpânului seu puse mâna p'un coș cu ouă, cu care găsise cu cale a-și face o mică petrecere ca să-i trecă de urit. Nenorocitul locuitor n'are numai a deplânge pierderea proviziunii sale de ouă, dar il așteptă și mai multe procese, intre care va ocupă rëndul dintei cel al dnei cu rochia verde de mătase.

Barbierul iscusit. La un loc de baie in Austria s'a întemplat de-unădi o istorie comică. Se înțelege, că o femeie este in joc. Dumnia ei ca cântăreță de operetă face parte din trupa teatrală care in timpul sezonului dă acolo reprezentațiuni și juna dșoră încântă prin înăscuta sa grație și printr'o abundanță porțiune de chic pe numeroșii amatori ai cupletului. Avantajele artistice și fisice acestei cântărețe nu lipsiau a face o adăncă impresiune unui bătrân vienez, care-și făcea acolo cura. Lupta pentru esistență și apoi grija d'a mai mări starea lui nu permisă până acum bătrânului a căuta in artele vesele o distracțiune dela seriositatea ocupațiunilor sale mercantile; d'aceea eră foarte sfios și nu sciea ce mijloce să întrebuinteze și pe ce cale să apuce spre a face cunoscință și a intră in relațiuni mai intime cu adorata fiică a Muselor. Impins de suferințele sale sufletesti și de dorul erotic se descoperi bărbierului-coafor al locului, care venia in toate zilele să-l rață și să-i peptene p'urul alb. *Confidentul Figaro* date bătrânului Seladon consiliul că spre a câștiga inimă artistei nimic n'ar pute fi mai nimerit de cât a-i presintă la fie-care reprezentațiune câte un frumos buchet de flori in care s'ascundă cartea lui de vizită, ca să nu fie la indoiele despre provenința acestor daruri, oferind tot d'odată serviciul seu pentru predarea buchetelor. După ce artista primise astfel vr'o patru-spredece buchete, i părea bătrânului adorator, că ar fi sosit timpul a riscă o apropiere și a se presintă adoratei sale ca dăruitorul buchetelor. Apucă dar ocaziunea favorabilă la promenadă d'ai mărturi, că el este care până aci nu îndrăznise a-și exprima simțimintele de cât prin limba simbolică a florilor. Dar cine-și pôte inchipui grôza lui când cântăreța, mulțumindu-i pentru buchete i declară că trebuie să renunțe la ori ce relațiune cu galantul dăruitor, fiind că in calitatea sa de artistă nu-i pôte conveni a fi curtenită d'un coafor-bărbier! Vădând fisionomia zăpăcită a bătrânului Adonis, scose din punga sa un pachet de cărți de vizită ce i se presintaseră la teatru dimpreună cu buchetele și, înmănându-le bătrânului, se depăria repede. Bătrânul se uită la cărțile de vizită și fu p'aci să leșine... Șerpele necredincios de bărbier substituise propriile sale cărți de vizită celor a bătrânului, voind a culege fructe dulci cu cheltuiela altuia.

Arderea cadavrelor in Austria. Un proiect de lege in privința arderii cadavrelor a fost supus parlamentului austriac. Dispozițiunile principale ale acestui proiect de lege sânt următoarele: Arderea cadavrelor nu pôte să se facă de cât după autorizarea specială a autorităților, și decă persoana repausată a lăsat o cerere in scris seu decă, nainte marturilor, și-a manifestat voința. In lipsa unei asemenea declarări, arderea cadavrelor tot pôte să se facă, decă persoanele însărcinate să esecute ultima voință a repausatului o cer intr'un

mod espres. Arderea cadavrelor nu este permisă de cât numai dacă nu există nici o îndoială asupra cauzelor morții persoanei de care va fi vorba. Arderea cadavrelor nu poate să se facă de cât 48 ore după moarte, afară numai dacă autoritatea nu crede altminteri sau când este vorba d'o epidemie. Arderea cadavrelor nu poate, în nici un caz, să impedeze său să modifice riturile religioase. Corpul poate să fie ars împreună cu cosciugul său fără cosciug, după cum vor crede autoritățile sanitare. În cazul când corpul va fi ars singur, atunci cosciugul se va arde în urmă. Cenușa se va pune în urne și se va remite părinților mortului, său vor fi păstrate în salele speciale ce se vor afla la cimitir. Urnele vor purta inscripția numelui și pronumelei mortului. Ele vor fi distruse după douăzeci de ani și cenușa va fi înmormântată la cimitir, afară numai dacă familiile nu o vor reclama.

Urmările unei bóle la deget. O fetiță din Viena, având o bóla la deget, s'adresă doctorului Spitzer; acesta creșu că réul este neînsemnat și se mărgini numai la o fricțiune cu collodion; dar réul creșu din ce în ce mai mult, și 'n cele din urmă degetul trebuia să fie amputat. De aci urmă un proces în contra doctorului. Tribunalul corecțional, fără a ascultă nici un expert, și având convingerea că pierderea degetului fetei eră datorită neesperienței medicului, îl condamnă la pierderea diplomei sale, la 200 florini amendă și la 500 florini despăgubiri. Doctorul Spitzer făcu apel, și apărătorul său obținu ca Curtea să ordóne o expertisă. Facultatea din Viena se pronunță în favórea medicului emițând opiniunea, că densus se conformase cu regulile științei. Achitarea eră dar sigură. Doctorul Spitzer însă dispăru și este câtva timp de când cadavrul său fu găsit într'un șanț din vecinătatea Vienei. Nenorocitul, vedând că cariera sa este zdrobită, se ucisesse de disperare. Cadavrul fu recunoscut; nu mai eră nici o îndoială. Procesul însă își urmă cursul în apel și doctorul Spitzer . . . fu achitat.

Femeile funcționari. „Herald“ din New-York a scris zilele acestea un articol foarte ciudat privitor la cesiunea femeilor în biurourile administrațiunii federale americane în calitate de funcționari. Vr'o douăsprezece din ele se află în departamentul de stat, clăsând său transcriind documente diplomatice. Se află asemenea câte-va în departamentul de resbel și de marină. Dar cele mai multe sânt în departamentul de interne și mai cu sémă la poște. Se asigură că, fără dibăcia lor pentru a da un înțeles adreselor incurcate său necomplete, mii de scrisori și pachete ar căde în fie-care an în rebut: pare că ele au o aplicare cu totul particulară pentru a implini tóte lipsele științei său ale distrațiunii publicului. Numérul femeilor cari au locuri în administrațiunea federală se urcă aprópe la 4000, nu vorbim de administrațiunile locale cari fac asemenea apel la capul și degetul lor, mai cu sémă pentru învățământul școlilor publice. Cât pentru léfa lor anuală, ecă-o după „Herald“: unele din ele, cele mai bine plătite, au 9000 fr., un mic număr 8000 fr., un fórt mare număr 7000 fr., maiortatea 6000 fr.

Colegii de dame. Din Londra se scrife: Atât la universitatea din Londra, cât și la școlele superioare din Cambridge și Oxford numărul studentelor creșce în tot anul. În Cambridge sânt doue colegii destinate esclusiv numai pentru dame. Newnhan are de present peste o sută de studente, în South-Hall, ce stă sub direcțiunea Missei Clough, residéză 40 de ênse, ér peste cele 51 de fice ale musei are inspecțiunea Miss Elena Gladstone, flica prim-ministrului englez. Negreșit că Miss Elena Gladstone își poate implini misiunea mai ușor de cât tatăl ei. Pentru anul școlastic viitor se prevede o

sporire a studentelor, de ore-ce în locul celor 25 care termină s'au și insinuat alte 40 de ênși încă înainte de a se fi terminat anul academic. Colegiul de dame din Oxford e mai puțin cercetat de ore-ce primirea e condiționată dela caracter confesional.

Școlă de cerșetóre. În Liverpool se află de mai mulți ani un institut în care să dau lecțiunii de cerșetorit. Directorul și întemeiătorul acestui institut invetă pe elevii sei să găsescă piețe bine situate, să simuleze rani și schilodiri cari să atragă mila trecătorilor. să-și facă haine cât se poate de rupte și de murdare etc. Elevii nu plătesc nimic pentru timpul cât stau la învățatură, sânt obligați însă la eșire să aducă directorului o parte din ceea ce câștigă.

Institut american. În New-York există un institut pentru căutarea mânilor. Damele se duc acolo de 2—3 ori pe săptămână pentru aș cultivă mai cu sémă unghiile; sosite în atelier, fie-care damă primesce un fotoliu și o mescuță pe care se găseșce o mulțime de instrumente precum pije, piepteni, perii, bureți și multe altele. Operațiua consista în aș muia degetile mai multe minute în eau de cologne, apoi le ung cu alifie, cu prafuri, având prescriș cum să urmeze cu fie-care instrument de pe mesuță. După acésta tratare, care dureză o oră, damele plătesc câte un dolar (5 fr.) și plecă pe deplin satisfăcute știind că acuma au mâni frumoșe.

Amazóne indiene. Se anunță din Londra, că regina mumă din Baroda capitala statului Guicovar, în Industan, a informai pe vice-regele Indiilor, că în cas de resboiu între Anglia și Rusia, ea va pune la dispozițiua guvernului engles un corp de Amazóne compus din dame din societatea înaltă și pe care-l va echipa și întreține singură. Statele Guicovarului sânt locuite de Mahrați, poporațiune fórté rêsboimica, cari locuesc districtele muntóse ale Indiei centrale și cari în primele timpuri ale campaniei engleze, formau un regat puternic.

Pentru dómne tinere.

Unt-de-lemn bine ținut. Ecă un mijloc fórté recomandat pentru a preveni ca unt-de-lemnul să nu rancedeșcă: Trebuie a avé precauțiunea d'a lăsă între dop și lichid un spațiu de cel puțin trei centimetri, care se umple cu rachiu. În urmă se astupă bine.

Licóre de persici. Fiind că ne aflăm în timpul persicilor, să dăm o rețetă d'o licóre fórté plăcută, care place pré mult dómnelor. La desert, puneți într'un borcan de sticlă sîmburii de persice, fără să-i curățiți de ceea ce a rêmăș pe ei. Cu cât puneți sîmburi în borcan cu atât trebuie să căutați a-i și acoperi cu rachiu tare (rom, coniac, și ori-ce alcool, fără miros.) Când borcanul s'a umplut cu sîmburi, atunci îl acoperiți c'o bucată de pergament și-l puneți într'un dulap, unde îl lăsați până în luna iuliu, anul următor. Atunci, scóteți rachiul și-l amestecați cu 250 grame de zahăr pentru un litru. Zaharul se pune în bucăți și se clatină borcanul în fie-care și până zahărul se topesce bine, apoi se filtréză prin hârtie și se pune în sticle. Sîmburii nu trebuie spărți. Acésta licóre este fórté fină și se poate bea îndată.

Curățirea rufelor. Se șcie că boracele disolvat în scorbélă ferbinte dá cămășii o albétă și o mare tărrie, dar rezultatul este mult mai satisfăcător când se iolocuesce boracele cu acid stearic, care produce o colóre albă mai dulce, și face ca cămașă să fie mai lesne de purtat. Acidul stearic se întrebuintéză în proporție de 30 grame pentru litru de scorbélă ferbinte. Pentru

a da o față roșă ciorapilor de mătase albă, să se dissolve puțină fucsină pisată într'o cantitate de apă destul de mare. Se bate bine această apă, și băgând mâna întru se poate constata colora ei. Dacă apa este pre închisă, atunci se mai adaugă puțină, decât este pre deschisă, atunci se mai pune puțină fucsină. În urmă se bagă în această apă ciorapii de mătase albă de două seu de trei ori. Nu trebuie a-i storce, ci a-i intinde să se asvênte și să se usuce încet.

Brânza după prând. Brillat-Savarin a ȝis : „Un prând fără brânză este ca o femeie frumoșă fără un ochiu“. Acesta este un mare adevêr, și ecă de ce se recomandă ca la sfîrșitul mesei să se mânânce puțină brânză. După cum ȝice o ȝicătoare, brânza are două avantaje : face să digereze cel ce a mânecat bine, și face să prândescă cel ce a mânecat rêu.

Cafea barometru. Un doctor frances a observat diferitele fenomene ce se produc într'o cêșcă de cafea când se pune zahăr, și a constatat că această eră un adevêrat barometru. Dacă, punând zahărul în cafea, îl veți lăsă să se topescă fără a mestecă cafêua, globulele de aer cari se află în zahăr se vor urcā la suprafața lichidului. Dacă aceste globule formeză o spumă, oprindu-se în mijlocul cêșcei, această însemneză că timpul are să fie frumos ; decât, din contră, spuma formeză un inel în giurul pãreților cêșcei, atunci este semn de plôie ; timpul variabil se arată când spuma stă pe loc, fără să fie tocmai în mijlocul cêșcei.

Salon higienic.

Apa de seltz amestecată cu vin este o bêtură plăcută și recoritoare ; din nenorocire însă, ea obosesce în cele din urmă stomacul și impededă digestiunea. Trebuie dar a o întrebuiță cu moderațiune, și a nu o bea singura, cum fac unele persône.

Fricțiunile făcute cu mâna, cu peria seu cu materiile de lână sânt utile pentru a escită pelea, a deștepta simțibilitatea în partea ce se frēcă ș-a stabili circulațiunea. Multe dureri de mușchi înceteză în urma acestor fricțiuni, întrebuițând un medicament stimulent cum este spiritul camforat seu balsamul Fioravanti.

Guturaiul. Persônele cari vor să scape de guturaiu n'au de cât să ia în tôte serile, mai înainte d'a se culcă, o ciască cu lapte cald în care vor pune un pãhãruț de kirsch.

Frigurile intermitente se vindecă astfel : A pune în apă o mică cantitate de cògie de vișin tîner tăiată mêrunt, a bate apa bine și a bé din ea din două în două ore câte o linguriță în timpul frigurilor. A nu mări nici odată această dosă, căci cògia de vișin cere a fi întrebuițată cu băgare de sémă.

Deslegarea ghiciturii matematice din nr. 20 :

De diminêta viniseră o mulțime de fete la têrg cu ouê, din care causă prețul ouêlor scăduse cu totul, așa încât erau de căpêtat 7 ouê de 1 crucer.

Pe timpul acesta fata ce avuse 30 de ouê, vënduse din ele 28 în preț de 4 cruceri, prin urmare erau 7 ouê de 1 crucer. Tot atunci fata ce avuse 10 ouê nu putu vinde mai mult de 7 ouê în preț de 1 crucer.

Mai târđiu se sparge têrgul, toți se imprăștiară cătră casă, numai cele două fete remaseră încă în têrg.

Peste puțin se cercau ouêle în ruptul capului ; alte vëndătore nu erau de cât cele două fete ce remaseră napoi. Atunci prețul unui ou se urcā la 3 cr.

Astfel fata ce avuse 'n têrg 30 de ouê, vëndend mai nainte 28, avu numai 2 ouê, pe care căpêta 6 cr. ; cealaltă vëndend mai nainte 7, i remaseră 3 ouê, pe cari căpêta 9 cruceri.

Așā dară :

Fata I diminêta vëndu 28 ouê cu 4 cr.
, mai târđiu , 2 , , 6 cr.

a plecat acasă cu 10 cr.

Fata II vëndu diminêta 7 ouê cu 1 cr.
, mai târđiu 3 , , 9 cr.

a avut și ea 10 cr.

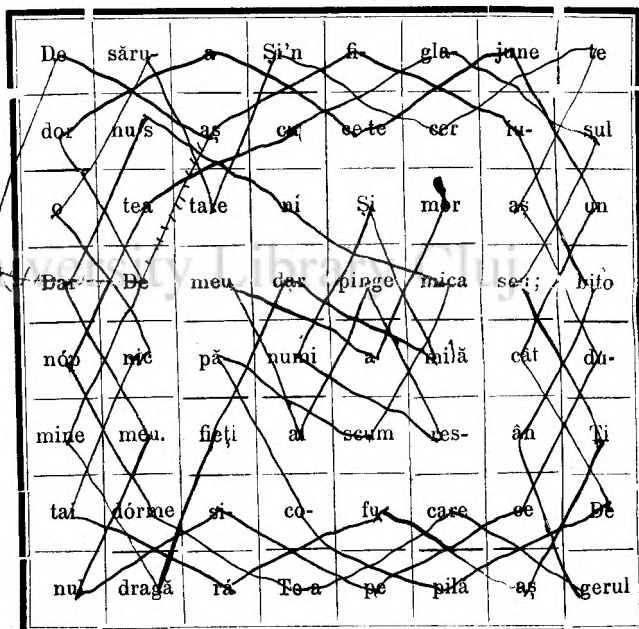
Deslegare bună ni-a sosit dela dômnele și domnișorele : Iosefina Popescu, Amalia Crișan, Minodora Micșunescu, Augusta M. Tuducescu, Aurelia Bichicean, și dela dnii Romul Vernica și Ioan Nedelcu.

Premiul s'a dobândit de dșóra Amalia Crișan.

***

G h i c i t u r ă d e ș a e

de Romul S. Orbean.

Se pôte deslegă după promenada calului.

Terminal de deslegare e 30 august st. n.Ca totdeuna și de astă-dată se va sorti o carte între deslegători.

Cãlindarul sêptemânei.

ȝiua sept.	st. v.	st. n.	Numele sãntilor și sêrbãtorile.	Sãrele resare	Sãrele apune
Dumineca 12 dupã Rusale. Mat. XIX. 16—26 inv. 1.					
Duminecã	4	16	Sf. 6 Coconi d. Efes.	5	1 7 5
Luni	5	17	Mart. Eusigen	5	2 7 3
Mãrți	6	18	(+)Schimb. la f. Dlui	5	3 7 0
Mercuri	7	19	Mart. Dometiu	5	4 6 58
Joi	8	20	Sf. Emilian Rom.	5	5 6 57
Vineri	9	21	Ap. Mathia	5	6 6 55
Sãmbetã	10	22	Mart. și arch. Laurent	5	8 6 54

Proprietar, redactor respundãtor și editor : IOSIF VULCAN.

Cu tipariul lui Eugeniu Hollósy în Oradea-mare.